

Seat No. : _____

M.Ed. Sem.-I

Dec. 2016

MED0C - 102

Psychology of Learning and Development

Time : 3 Hours

[Max. Marks : 70]

સુચના (૧) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

(૨) દેખ પ્રશ્નની જમણી બાજુ દર્શાવેલા અંક તેના કુલ ગુણ દર્શાવે છે.

વિભાગ - ૧

1 નીચેના ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો. 20

1. વિકાસ એટલે શું ? “તારુણ્ય દરમ્યાન વ્યક્તિના વિકાસ પરસ્પર એકબીજા સાથે ઓતપ્રોત થયેલા છે.” આ વિધાનના સમર્થનમાં ચર્ચા કરો.
2. પિયાજેનો બોધાત્મક વિકાસનો અર્થ સ્પષ્ટ કરો. પિયાજેના બોધાત્કમ વિકાસના તબક્કા જણાવો.
3. માનવ વિકાસના સંદર્ભમાં પંચકોષની ભૂમિકા સમજાવો.

2 (અ) નીચેના ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના આશરે ૧૨૫ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો. 10

1. “એરિક્સન વિકાસની જે અવસ્થાઓ જણાવે છે તે ઝોઈડે જણાવેલ અવસ્થાઓમાં વધારો સૂચવે છે.” આ વિધાનની યથાર્થતા ચકાસો.
2. વિકાસના સિદ્ધાંતો સમજાવો.
3. મેસલાંના મતે અધ્યેતાની જરૂરિયાતો સમજાવો.

(બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (બધા જ ફરજિયાત છે.) 05

1. “વિકાસની બધી અવસ્થાઓમાં બાળકની પ્રતિક્રિયાઓ વિશિષ્ટ થતાં પહેલાં સામાન્ય પ્રકારની હોય છે.” આ કથનને સ્પષ્ટ કરો.

2. ગોલફર્ડ જળાવેલી બૌદ્ધિક વિકાસની શક્તિઓ જણાવો.
3. બાળકના જીવનની કઈ અવસ્થામાં શારીરિક વૃદ્ધિ સૌથી વધુ હોય છે ?
4. અધ્યયન પર અસર કરતાં ભાવાત્મક ઘટકો જણાવો.
5. અધ્યયન પ્રક્રિયા એટલે શું ?

વિભાગ - ૨

- 3 નીચેના ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના આશરે ૭૫૦ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો. 20
1. પાવલોવ અને સ્કીનર ઉત્તેજક પ્રતિચારની અધ્યયન વિચારધારામાં કઈ કઈ વિગતોથી જુદ્ધ પડે છે ? મુદ્દાસર સમજાવો.
 2. અધ્યયન અને પ્રેરણા વચ્ચેનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરી વિદ્યાર્થીઓના અધ્યયનને અભિપ્રેરિત કરવાના માર્ગો સૂચવો.
 3. ૨૧મી સદીના અધ્યેતાઓની ક્ષમતાઓ વર્ણવો.
- 4 (અ) નીચેના ત્રણ પ્રશ્નોમાંથી કોઈપણ બે પ્રશ્નોના આશરે ૧૨૫ શબ્દોમાં ઉત્તર લખો. 10
1. અધિબોધ અધ્યયનની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરો.
 2. ગેનેના અધ્યયન સિદ્ધાંતનો ઉપયોગ તમે વર્ગિંડમાં કઈ રીતે કરશો ?
 3. સહઅધ્યયનની સ્વજાગૃતિનો ઘ્યાલ સ્પષ્ટ કરો.
- (બ) નીચેના પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર લખો. (બધા જ ફરજીયાત છે.) 05
1. શિક્ષકે વર્ગિંડમાં આગવી અધ્યાપન શૈલીઓ કેમ વિકસાવવી જોઈએ ?
 2. પીયાજેના મતે આરેખ, પરીપાચનનો અર્થ આપો.
 3. સર્વાંગીણ વિકાસ માટેના બે અભાંગ માર્ગો જણાવો.
 4. અધ્યયનના બોધાત્મક વિચારધારા સાથે સંબંધ ધર્યાવતા મનોવૈજ્ઞાનિકોના નામ આપો.
 5. બાળકોના વિકાસના સંદર્ભમાં વાર્ટ્સને કયું ઘ્યાતનામ વિધાન કર્યું હતું ?